

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

3. De materia requisita in juramento promissorio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

in iure, si scilicet sine animo implendi, atque adeo licite) ergo contrahit obligationem implendi, an eam vero iuramento, illa enim nolit exequi, non tollit, quin possit substantia iuramenti, & consequenter eius obligatio. Pari modo, quando adest intentio se obligandi ex vi Religionis, sed fidei fiat promissio ex vi fidelitatis, iuramentum est, sed fidei est, eleemosynam se dari, iuratur cum intentione, quod non se velit obligare ex vi humanæ promissionis, sed solum ex vi Religionis est eadem, quia iam ponitur substantia iuramenti.

8. Dico secundò. Quando ex quocunque, vel æquivo, vel fictis iuramentis, quæ verè iuramenta non sunt, aliquid damnum promissario obvenit, obligabitur se jurans, non quidem ex vi iuramenti, sed ob dolum se jurantis, ad omne damnum, ac si profus verè iurasset. Ratio est, quia tunc contra iustitiam delinquitur. Hinc fit, ut promissio sub ficto iuramento, quæ non impleretur, nullum damnum sit promissario, quia fuit promissio liberalis, non pariat obligationem executionis, quia ex nullo ex his duobus capitibus, de quibus agimus, ea oriri potest: non ex capite Religionis, quia verè iuratum est, nec ex capite dampni, quia nullum est illatum, ut supponimus.

9. Dico: At hoc ipsum, quod non des quod promissum, damnum est. Respondeo, hoc non esse damnum: sed esse lucrum cessans, ad quod eligendum, posito, quod verum iuramentum quis non fecerit, non se obligat. Dico iterum: at aliquando erit scandalum, si iuramentum factum non observetur, credent enim audientes, se peccare. Sic Sanch. lib. 2. in dec. cap. 10. n. 13. Respondeo, licet duplex scandalum adest hinc aliquando posse: Alterum contra Charitatem, si proximo verè detur occasio peccandi: Alterum contra Religionem, si detur similis occasio Deum per similia perjurya contemnendi: sed hæc universaliter sunt ceteris peccatis convenientia, juxta declarationem de scandalo in nostra Meth. Conf. lib. 1. §. 17. & dicitur, Deo dante, lib. 1. in dec. c. 1. §. 3.

10. Dico tertio: Index debet condemnare jurantem fidei, vel æquivocæ, non solum ad omnia prædicta damna, sed etiam ad talia iuramenta exequenda, quamvis promissio quoquo modo liberalis fuerit. Ratio est, quia Index debet secundum juris præsumptiones judicare, at qui verbis externis iurat, præsumitur verò animo jurare.

11. Quid, si esset ejusmodi præsumptio, & jurans clare probet, se sine animo verò jurasse: poteritne Index eum condemnare: posse & debere docet Sanch. ibid. c. 10. n. 6. & Cast. 1. 3. tract. 1. q. d. 2. p. 2. n. 5. non ex vi iuramenti, sed ex legibus Castelle sic disponantibus in pernam delicti dolose jurantis.

At quid, si talis lex alicubi non adsit? Respondeo tunc arbitrio Iudicis secundum gravitatem culpæ sic jurans erit condemnandus. In quocunque autem casu, quod condemnabitur, patere post sententiam obligabitur, sed cum distinctione. Si enim sententia indiget falsæ præsumptioni, obligabitur condemnandus parere solum ratione scandalis, quare hoc cessante, ad nihil obligatur, nisi ad damnum modo dicto num. 2. At si innitatur legibus, vel arbitrio Iudicis, jurantem condemnantis in pernam delicti, obligabitur facere, etiam in conscientia, quia quilibet iustus pronuntiatur contra se sententiæ obedire tenetur.

Quando autem enascatur obligatio, hoc est quando incipiat iuramentum obligare, dicam, cum de voto, nam eadem est utriusque ratio.

§. III. De Materia requisita in Iuramento promissorio.

1. Vbi iuramentum fit ipsi soli Deo, vel in utilitatem etiam hominis. Si prius, induit rationem voti, si posterius, erit solum promissio homini facta, sed sub Dei invocatione. Quoniam verò diversimodè ex

his obligatio nascitur, separatim de iis erit disputandum.

Omittit autem, ut potest ad praxim non pertinens, quænam sit obligatio major, iuramentine, an voti; videat qui velit apud Suarez lib. 8. de Iuram. cap. 3. n. 2. fine, Sanch. lib. 3. in c. 8. Fag. lib. 2. præcept. dec. c. 5. 1. a. n. 16. aliisque.

De Materia Iuramenti promissorii in communem.

2. Primò, in iuramento promissorio materia promissa possibilis esto, secus temerè ea temeritate, quam dicitur num. 3. iurares, quod implere tu non potes. Hinc tum iuramentum de facto alieno, ut quod Petrus soluturus sit debitum; quod matrimonium sit contrahiturus, &c. illicitum est, nisi intendas jurare, quantum in te est, nimirum, nisi solum iures diligentiam adhibere, ut ille solvat, ut ille contrahat, &c. & certè id communiter juratur, dum factum alienum iuratur.

3. Secundò, licita res sit, & honesta. Hinc iuramentum de re peccaminosa mortaliter, vel venialiter, vel de re contra consilia, est peccatum, ex Cast. 1. 3. disp. 1. de Iuram. cap. 6. n. 11. nec obligat, unde non indiget relaxatione, ex eodem ibid. disp. 2. p. 6. n. 6. quid enim relaxabitur, si nulla adest obligatio? Ratio est, quia iuramentum non est vinculum iniquitatis, c. Quando de iurejurando, & alibi: quod autem peccatum sit, dicam num. 9. & 10.

Huc reduco, v. si Amicus & Amasia invicem jurent, alios se turpiter non cognituros: non valet enim hoc iuramentum. Sic Fag. in præc. Dec. lib. 2. c. 24. n. 19. Ratio est, quia est de peccato morali; est enim mortale velle his promissionibus turpem amorem inter se fovere.

4. Tertio, debet esse res gravis, si enim levis, sit non oritur obligatio sub mortali, sed sub veniali dumtaxat. Hoc tertium dictum duo involvit: Alterum ab omnibus admittitur, sub pœna nimirum mortali esse præstandum quod juratur, si notabilis sit res promissa; quia gravis parvi fit: Alterum non omnes amplectuntur, sub pœna nimirum mortali esse faciendum quod juratur, si res promissa sit exigua.

Dico tamen, quamvis probabile, etiam rem levem, si sub iuramento promissa sit, esse faciendam sub mortali, nihilominus esse solum sub veniali videri probabilius ita Azor. p. 1. lib. 5. c. 17. & lib. 11. cap. 5. quest. 3. Suarez 2. de rel. 1. 2. de Iuram. cap. 16. a. n. 9. Ratio potissima est ducenda ex ipsa natura iuramenti promissorii: in hoc enim non invocatur Deus, ut testis futuræ executionis, sed ut testis præsentis voluntatis; quoad futuram executionem autem affertur Deus, ut sua autoritate promissionem suscipiat, ut scilicet fideliter executio corresponsdeat factæ promissioni: ergo si non corresponsdeat, infidelis erit jurans, non verò propriè mendax. Quare cum casu nostro sit infidelis in re levi, leve solum peccatum attinget.

5. Petes: quæ quantæque culpa committitur ab eo, qui rem malam exequitur propter illud expressè, quia ad illam iuramentum adhibuit fuit? Respondeo, ex ignominia hunc excusari non raro; nam ceterum legilegium esset, putare Dei invocationi deberi executionem peccati promissi, præscindendo autem ab hoc errore, veniale committeretur in materia levi; grave peccatum, in re gravi. Sic Sanch. lib. 3. in dec. cap. 4. n. 29. Ratio est, quia in his non intercedit, nisi continuatio ejusdem voluntatis, quæ habita fuit, quando exhibitum fuit iuramentum, ut consideranti patebit.

6. Ex his colligit rectè Sanch. ibid. cap. 19. a. num. 16. iuramenta parentum, vel Dominorum, quibus jurant se puniuros filios, famulosve: item iuramenta puerorum, quibus jurant accusare consodales apud præceptorem, & iuramenta, quibus viri nobiles jurant se nolle prævenire in egressu, vel ingressu domus, & similia communiter, vel non obligare, vel facillè excusari aliquo ex sequentibus capitibus (præter illud, quod non adsit intentio

tentio jurandi, sed solum comminandi) primo, quia communiter sunt ex ira, vel passione, animoque vindictae, ut sic sunt de re saltem venialiter mala. Secundo, quia fere materia est levis Tertio, quia supervenit frequenter causa excusans ab executione; Talis solet esse emendatio filij turbatio Domus, amici intercessio, venia petito, &c. Quarto, remissio ejus, in cujus gratiam fit juramentum, ut accidit in praedictis viris nobilibus qui facile remittere praesumuntur, promissionem in sui honorem factam. Si filiorum, aliorumve punitio serio juramento confirmata, urget in eorundem bonum, adeoque in Dei obsequium, praestanda omnino est, tamen deest excusatio, si superveniat emendatio, nam similia juramenta imbibunt tacitam conditionem nisi rerum status mutetur, quod est commune in omnibus juramentis promissoriis, ut infra dicitur.

De Materia requisita in Juramento promissorio soli Deo facto.

7. Habemus hanc regulam: Quia votum non solum esse debet de materia licita & honesta, sed etiam non debet esse de re indifferenti, nec de impeditiva majoris boni, ideo juramentum soli Deo factum cum aequivaleat voto, eandem debet habere conditiones, ac votum. Ratio hujus regule dabitur mox num. sequenti. Hinc, si jurasti Deo jejunium, hoc autem majus bonum, verbi gratia, animarum conversionem impedit, ad jejunium non teneris si jurasti non dare elemosinam, non colloqui cum proximo, &c. non teneris observare, quia haec sunt contra Dei consilia, majusque bonum impediunt, & sic de similibus. Quo modo autem intelligatur rem esse impeditivam majoris boni, habebis infra, cum de voto cap. 11. §. 1. vers. Verum hinc doctrina.

8. Hinc item, si jurasti in honorem Dei non transgredi v. per hanc viam, quia id res est indifferens Deus non acceptat, utpote non cedentem in ejus honorem. In quo tamen, & in similibus advertit, non raro rem aliqui indifferentem fieri propter aliquod adjunctum materiam admodum bonam, & tunc juramentum fore licitum, atque obligatorium; ut si quis juret non transgredi per aliquam viam, quia illa habitat puella causa peccati. Quod si tunc jures rem indifferentem, sed deinde post dies fiat bona, juramentum non obligabit Sic Laym. lib. 4. tract. 3. cap. 6. num. 4. quia non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non subsistit, ut universaliter dicam infra, de voto, cap. 11. §. 4. v. Contra, ubi etiam declarabimus, an quando finis promittentis est malus, licet res promissa sit bona, enascatur obligatio.

9. Petes: quodnam peccatum est promittere cum juramento rem non licitam? Respondeo cum Sanch. lib. 3. Dec. cap. 9. num. 1. mortale sacrilegium, si res est illicita mortaliter; quia uteris divino testimonio ad rem iniquam faciendam, quae est summa Dei irreverentia, de qua diximus supra, cap. 1. §. 4. n. 4. unde vides in confessione esse explicandum, an juraveris peccatum mortale, v. g. homicidium cum intentione illud exequendi, nam prius habet duas specie iniquitatis, nempe homicidij; & irreverentiae: posterius, solius perjurij.

10. Quod si res sit illicita venialiter, vel sit contra consilia: ut cum veritate jures te dicturum mendacium officiosum, vel daturum elemosynam, non ingresses Religionem, non acceptatorum Officium Praetoris, &c. puto cum Fag. lib. 2. in precept. Dec. secundum, c. 14. num. 1. esse veniale; quia non videtur gravis Dei injuria uti Divino testimonio ad rem leviter illicitam, ut ibidem diximus, vel ad nolendum facere id, ad quod non teneris. Quod si deinde des elemosynam, has Religiosus, vel praetor, non peccas, quia juramenta, quae adversantur charitati, non obligant. Excipe, nisi Officium, verbi gratia, Praetoris tibi sit causa mortaliter peccandi & sic in similibus: quia tunc juramentum fuit de re bona.

Quid si res sit impossibilis physice, vel moraliter, & ut sic tibi cognita, ut si jures te cras volatorem, vel daturum centum, quae moraliter non habebis: Mortale esse

doet communior sententia; ita Suar. tom. 3. de Rel. lib. 3. c. 18. num. 76. Fag. lib. 2. cit. c. 6. n. 24. Cast. tom. 3. dist. 1. de jur. p. 6. v. Ad idem Sanch. lib. 3. dec. cap. 4. num. 4. quia jam deest animus implendi promissum: idemque esse si jures temere non advertendo, si possibilis, necne, quia virtualiter solum juras. Recte autem notat Sanch. ibid. cap. 9. num. 12. facile in his casibus obtineri dispensationem. Non est tamen improbabile ex Arag. 2. 2. q. 89. art. 3. in dist. Sayr. lib. 5. c. 4. fin. quando non deest implendi animus esse tantum veniale, quia tunc solum deficit judicium secundus comes jurantis, cujus defectus non semper est mortalis, ut sup. vidimus.

De Materia requisita in Juramento promissorio in militem hominis cuiuslibet.

11. Sit haec regula ex Sanch. lib. 3. c. 9. n. 19. Materia requisita in hoc juramento ad inducendam obligationem implendi satis est, si possit sine culpa mortali, vel veniali appropinquare, etiam si res indifferens sit, quando haec sub juramento promittitur, est omnino executioni mandanda, gravis sub gravi, levis sub levi, juxta superius dicta. Ratio regule, & cur id sit, non verò in juramento, seu voto, quod Deo fit, est, quia in promissione semper habetur ratio, ut sit grata illi, cui res promittitur. Deo autem non potest esse gratum, quod est impeditivum majoris boni, seu quod indifferens est nec ad suum obsequium pertinentem homini sapientissime gratum est, quod est indifferens, quodque minus sibi bonum est, & ex alia parte in hoc juramento Deus non est acceptor, sed solum testis.

12. Hinc, si jures soli Deo feciminam ducere, & non in gratiam alicujus, poteris castitatem vovere, quia tunc matrimonium esset impeditivum majoris boni, qualis est ex se vita caelebs. Ita Sanch. ibid. num. 19. in medio. Dico ex se; nam si matrimonium iustares ad sedandam tuam impudicitiam, obligaret juramentum, quia tunc matrimonium esset tibi majus bonum. At si idem jures ipsi feciminam acceptanti in ejus, vel parentum gratiam, castitatem voveret non potes: quia ad observandum juramentum homini factum, nil aliud requiritur, nisi quod servari sine ullo peccato valeat.

13. Quod si nondum acceptavit nec puella, nec alius loco ipsius, adhucne illi teneris? Respondeo, esse diligenter distinguendum: Si enim per modum voti Deo promissum aliquid in utilitatem tertij in hunc fere modum: Promitto Deo, seu quod in idem recidit, Promitto cum juramento Deo, me daturum pauperi, vel Petro pauperi ceptum; & in casu nostro: Promitto Deo puellam hanc ducere ad vitandos meos lapsus; Cum additum est (ad vitandos) vide infra, c. 15. §. 3. n. 4. tunc teneris; licet enim pauper, vel puella solum acceptaverit, unde non debeat ex justitia, & possit relaxari ex causa à Superiore, & ab habente potestatem; Deus tamen statim acceptat, utpote votum sibi factum: quare, nisi adsit relaxatio, debebis centum dare, & puellam ducere ex virtute Religionis. Sic Laym. tract. 3. lib. 4. cap. 11. n. 6. fin. An hac relaxatio possit etiam fieri post acceptance; colligitur ex dicendis cap. 7. §. 6. n. 3. & c. 17. de Voto, §. 2. At si juramentum fuit factum homini soli sine ulla promissione ad Deum (ne implicita quidem, quae implicita promissio esse solet, quando ad Dei honorem promittitur opus pium) ut si jures, v. g. te centum daturum amico, ilque neque per se, neque per alium acceptavit, non obligaris dare. Ratio est quia promissio homini facta nondum acceptata, non est completa, & propterea non obligat: sic Sanch. lib. 1. de matr. d. 7. n. 25. Less. lib. 2. c. 17. d. 7. num. 71. alique passim: cum ergo juramentum sequatur naturam promissionis, & adnectitur, ut infra, §. 4. n. 3. dicemus, si haec non obligat, nec illud obligat, sed autoritate propria poterit infringi.

14. Regula allata, quod juramentum homini factum nil requirit, ut observetur, nisi quod possit sine peccato servari, fallit, ex Sanch. lib. 4. in dec. c. 10. n. 30. Cast. Pal. tom. 3. de jur. d. 1. p. 4. num. 4. fin. seu retrahitur, quando promissio

promissio jurata liberalis obstat receptioni status Religiosi si enim liberaliter juraret de ducturum foeminam in eius gratiam, vel famulaturum alicui toto vitæ tempore, vel quid aliud simile, etiam his acceptantibus ad hoc potest ingredi Religionem, & non obligari juramentum servare. Ratio quoad promissionem matrimonii est, quia in jure c. ex publico, de conversione conjugatorum, est, & passim Doct. conceditur sponsum etiam de præfati ante consummationem posse intra duas menses Religionem ingredi. Si ergo ipsum matrimonium initum non obstat voluntati ingredi in Religionem, multo magis non obstat juramentum de matrimonio incundo, quod non obstat etiam propter perfectionem status religiosi (ut deducitur ex jure Canonico) sive in matrimonio in illud binectre, sive in promissione etiam jurata involuitur illa conditio, ibid. nisi Religio matrimonij, involuitur magis placeat. Ratio autem quoad promissionem status magis placet. Ratio autem quoad promissionem juratam aliarum rerum, est, quia si talis conditio involuitur in ipso matrimonio incundo, vel per illud binectre etiam in initio ante consummationem, multo magis involuitur in cæteris promissionibus, quæ sunt vincula minus fortia, quam matrimonium.

15. Consulto dictum est (liberaliter) nam accedat illa obligatio iustitiae, v. g. damni dati injuriæ, &c. dicitur si ratio, nec poterit Religionem ingredi, qui ratione horum juravit, v. g. quis in matrimonio foemina, quam prostituit, jurat famulaturum toto tempore vitæ is, quam pecuniam accepit, &c. hi sanè Religionem ingredi non possunt, tenente parte, quia tunc promissio jurata non est liberalis, sed onerosa, cujus executio ex iustitia debetur.

16. Quid, si quis alicui cum juramento promissit, vel matrimonium, vel dictum perpetuum famulatum, vel vitam in seculo celibem, vel quid simile liberaliter, potestne Ordines sacros suscipere? Respondet Sanchez, promittentem cum juramento matrimonium, non posse promittentem vero famulatum, vitam celibem, vel aliud quid, posse. Ratio est, inquit, quia alia promissiones non sunt tanti momenti, ut ordinibus suscipientis obstat debeant; at promissio matrimonij potens est, fortis, nec nisi à Religionis vero & proprio ingressu vinci debet, non vero ab ordine sacro, qui licet affinis statui Religioso sit propter votum Castitatis solemne, Religiosus tamen status propriè non est. Qui ergo jurat aliud modo dicto impedivum Ordinis facti præter matrimonium, involvit conditionem; Nisi ipsum Ordinem sacrum, statum nempe Religioni similem, elegero; at qui jurat aliud impedivum vitæ seculis, vel servitij Nocturnij, &c. non involvit dictam conditionem. Nisi vitam celibem, vel dictum servitium, elegero; quia non sunt status affines, seu similes Religioni, cui Religioni, & propter congruentiam statui, qui Religione est similis, facta est dumtaxat à jure dicta concessio.

§. IV. Qua ratione interpretandum juramentum in ordine ad inducendam obligationem.

Tribus regulis id perspicuè definita, quæ etiam sua proportionem sunt applicandæ ad votorum obligationem de qua infra.

Prima Regula.

1. Si de intentione jurantis constat, non est opus interpretatione, sedis, interpretari debet juramentum, ut servata proprietate verborum, quantum minor potest, obligatio inducatur, quia semper præsumitur jurans minus voluisse suæ libertati nocere. Ita Abbas, Sylvest. Scat. apud Cast. r. 3. tr. 14. disp. 1. de jur. p. 14. lege item Laym. lib. 4. tract. 4. c. 3. n. 4.

2. Hinc jurans Religionem ingredi quamlibet etiam minus strictam ingredi potest. Promittens alicui servire potest per paucos dies. Promittens elemosynam, potest elargiri quamcumque. Promittens servare statuta, v. g. col-

legij, potest non observare, quæ postea eduntur. Quid si ex circumstantiis, vel modo communi loquendi, certus sit jurans se promississe Religionem strictiorem, servitium longo tempore, largam elemosynam, observantiam statutorum edendorum, (ut affollet esse in statutis, quæ de novo juxta proprium institutum feruntur in Religionibus) juramentum debere observari ex se patet.

Secunda Regula.

3. Juramentum restringendum est juxta naturam actus, super quem cadit, Sic Laym. Castro Pal. aliique cit. quia: Accessorium sequitur naturam principalis, Reg. Juris 2. in 6. nec jurans præsumitur alio modo se obligare voluisse. Quare omnes restrictiones, vel conditiones, quas de jure, vel consuetudine habet promissio, omnes habet juramentum illi adhaerens. Habet autem communiter quatuor, quæ generales conditiones promissionis appellantur. Prima: Si potero (ad impossibile enim nemo tenetur (vel si licet potero. Secunda: si superior legitime non contradicat. Tertia, si res non fuerint notabiliter mutata. Quarta, si promissio fuerit acceptata, vel si non fuerit remissa a parte.

4. Hinc, si jurum tibi aliquid, aliudque tu mihi: te fidem frangente, ad nihil ego obligor. Si jurem tibi quidpiam donare, te ingrato existente, ad nihil item reneor. Si jurem solvere tuum debitum fidejubenendo, & non instar principalis, si prius tu non excutiaris, nihil ego debeo. Si Clericus juravit residentiam, potest non residere in casibus à jure concessis. Si quis juravit statuta Collegij, Civitatis, Universitatis, potest non servare ea, quæ legitima consuetudine sunt abrogata: & ratio horum, & similibus est ex Less. lib. 2. cap. 42. num. 22. quia promissiones involunt has tacitas conditiones, si alter fidem servet, si gratus existat, si sit solvendo, si à jure, vel legitima consuetudine aliter non fuerit dispositum, &c. ergo & easdem involvet juramentum.

5. Ex illa tertia conditione, si res non sint notabiliter mutata, multa speciatim inferuntur. Hinc enim, qui juravit ducturum sponsum, certè si illa fornicetur, si in lepram, si in morbum incurabilem, si in pauperatatem notabilem incidat, imò si inventiatur non habere dotem competentem, non obligabitur illam ducere. Si quis, facta pace, juravit se non nociturum inimico, si is dat novam inimicitiam causam, juramento deinceps jurans liberabitur, juravit quis se donaturum cuidam mille, si qui sic promissit, in pauperatatem deveniat, potest non donare. Si quis juravit se non dissolutum contractum societatis, potest, si socius rixosus, vel notabiliter molestus evadat, dissolvere. Si quis in universitate Licèciatus juravit se non assumpturum doctoratum in alia, si in hac alia iterum liceatur, potest in eadem doctoratus lauream accipere. Hæc autem & similia ideo sic se habent, quia rebus notabiliter mutatis, sicut non obligat promissio, ita nec juramentum. Nam propterea, qui juravit usuras reddere, vel latroni pecuniam dare, quamvis, si prævidit omnes difficultates in solutionem futuras, obligatur ad solvendum saltem momentanea solutione, vel ad petendam relaxationem juramenti à Superiore, tamen si eas non prævidit, & quando est solutus, pati cogitur grave detrimentum accipiendo ad interese, vel sua bona vendendo, non tenetur solvere, nec relaxationem indiget, quia facta est mutatio notabilis, &c. propterea item jurans non loqui cum hoc quia fuit causa tibi, v. g. fornicandi, si mutentur ejus mores, ac probus efficiatur, non teneris illum vitare, quia permutatio notabilis facta est. Imò etiam si sit occasio alterius peccati, illud ex vi juramenti non teneris evitare; sicut etiam jurans non fornicari cum hac, non tenetur ex vi juramenti ad evitandam societatem; in committendo alio peccato, v. g. murmurationis, cum eadem, ita jurans vitare occasionem fornicationis, non tenetur, quantum est ex Religione juramenti, ab aliis occasionebus abstinerere.